

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

СЄ СЯОЛУ

«Методика формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань

01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності

014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертації

Своєчасність обраної теми мотивується необхідністю врахування сучасних інноваційних процесів у системі вітчизняної мистецької освіти, спрямованих на вирішення протиріч між провідними інноваційними пошуками у визначенні змісту і технології навчання у вищій школі й недостатнім їх науковим і методичним обґрунтуванням. Вирішальну роль у реалізації таких модернізаційних завдань в освітньому процесі відіграють зміни, зорієнтовані на підготовку фахівців, котрі володіють динамічною системою глибоких фундаментальних та спеціальних знань, умінь, навичок, оригінальних способів мислення, особистісними поглядами, цінностями, здатністю успішно соціалізуватися та здійснювати продуктивну діяльність. Означене зумовлює необхідність дослідження цілого комплексу питань, які стосуються підготовки вчителів в освітній галузі сьогодення.

У дисертації Сє Сяолу проблему фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва слушно пропонується вирішувати під час формування їх інтерпретаційних умінь у процесі вокально-хорового навчання, що сприяє фаховому зростанню особистості здобувача освіти з метою забезпечення розвитку його інтегральних, загальних та фахових компетентностей, високого рівня володіння виконавським мистецтвом задля формування у вихованців здатності до глибокого переживання, адекватного сприйняття й оцінювання високохудожньої музики. Проте успішність даного процесу потребує

розроблення та обґрунтування теоретико-методологічного й методичного забезпечення формування інтерпретаційних умінь майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти. Вагомість наукового доробку у сфері обраної тематики сприяє її всебічному вивченню в сучасних умовах розвитку мистецької освіти.

Отже, соціально-педагогічна значущість означеної теми, наявність низки суперечностей та нез'ясованих раніше завдань у теорії та практиці фахової підготовки зумовлюють актуальність дисертації Се Сяолу «Методика формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання».

Той факт, що дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів» (протокол № 5 від 26 грудня 2018 року), також свідчить на користь нагальності та необхідності даної проблематики.

2. Ступінь обґрунтованості наукових понять, висновків і рекомендацій.

Аргументованість та переконливість сформульованих в ході з'ясування завдань дослідження наукових позицій, узагальнень і рекомендаційних висновків, підтверджуються якісними результатами проведеної Се Сяолу пошукової роботи і не викликають заперечень. Їх вірогідність та достовірність забезпечуються глибоким теоретико-методологічним обґрунтуванням вихідних позицій дослідницької праці; ретельним аналізом наукових джерел у філософському, соціологічному, психолого-педагогічному, музикознавчому аспектах; всебічним аналізом та доцільним використанням комплексу взаємопов'язаних методів, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження, що включають як теоретичні підходи, так й емпіричні та статистичні аспекти отримання обґрунтованих результатів; достовірно проведеною дослідно-експериментальною роботою; результатами кількісної

та якісної експериментальної перевірки розробленої методики; позитивними наслідками впровадження в освітній процес поетапної методики формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання.

Отже, успішне розгортання дослідницького пошуку відбувається від обґрунтування дисертантом теоретико-методологічних основ дослідження, визначення змістової сутності категоріально-поняттєвої його основи до розробки та перевірки поетапної методики формування інтерпретаційних умінь майбутніх фахівців у процесі вокально-хорового навчання.

У дисертації Се Сяолу поставлено за мету розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання. Доцільним є той факт, що реалізація мети задля вирішення існуючих в теорії та практиці підготовки вчителів музичного мистецтва ряду протиріч, які дисертант визначає в роботі, відбувається на основі: з'ясування стану досліджуваної проблеми в науковій літературі й практиці та уточнення сутності поняття «інтерпретаційні уміння студентів факультетів мистецтв у вокально-хоровому навчанні»; визначення змісту, сутності та компонентної структури інтерпретаційних умінь майбутніх фахівців під час вокально-хорового навчання; розробки критеріїв, показників та рівнів сформованості досліджуваного явища; визначення основних принципових положень та педагогічних умов формування інтерпретаційних умінь студентів у процесі вокально-хорового навчання; розробки методичної моделі формування інтерпретаційних умінь, а також обґрунтування й експериментальної перевірки поетапної методики формування інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва під час вокально-хорового навчання.

Крім того, високий ступінь обґрунтованості й достовірності результатів дослідження забезпечило використання автором влучно підбраного комплексу взаємопов'язаних теоретичних методів. З-поміж них: аналіз (історико-педагогічний, логіко-теоретичний, порівняльний) філософської,

психологічної, педагогічної, музикознавчої, методичної літератури, а також визначення основних наукових понять. Крім того, доцільне використання проєктувальних методів забезпечило поширення висновків щодо принципів, педагогічних умов та методів формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання.

Теоретично і практично корисними та оригінальними є емпіричні методи, які використовувалися з метою відстеження динаміки, перевірки та емпіричного підтвердження теоретичних положень дослідження щодо розробки та впровадження авторської методики шляхом зіставлення їх з експериментальними результатами. У зазначеному контексті достовірність й ефективність результатів педагогічного експерименту вдало забезпечується під час використання статистичних методів дослідження.

Грунтовність та достовірність викладу тексту дисертації зумовлюється всебічним, аргументованим аналізом відповідної джерельної бази. Опрацювання й критичний аналіз теоретичного матеріалу, проведені емпіричні дослідження, власний досвід мистецької діяльності склали основу запропонованої автором оригінальної методики формування інтерпретаційних умінь майбутніх фахівців в галузі мистецької освіти.

Дисертаційна робота відзначається логічним викладом наукових результатів, структурною виваженістю та чіткістю, узгодженістю поставлених завдань і сформульованих висновків.

Так, науковою значущістю відзначаються матеріали першого розділу дисертації «Теоретико-методологічні основи інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання», які отримані дисертантом завдяки зосередженню його уваги на здійсненні теоретико-історичного аналізу науково-педагогічної проблеми вокально-хорової підготовки. Се Сяолу реалізує дослідницькі завдання на основі вивчення досягнень науковців, які стосуються дослідження питань організації вокально-хорової роботи на факультеті мистецтв. У дисертації вокально-хорова робота тлумачиться як багатогранна система, що поєднує відносно

самостійні, але взаємопов'язані елементи (теоретичний, методичний, практичний), кожен з яких виконує специфічні функції. Автору вдалося обґрунтувати необхідність розробки проблеми формування інтерпретаційних умінь фахівців в галузі мистецької освіти.

Дисертант доводить безперечне значення співацького навчання майбутніх учителів музичного мистецтва в єдності взаємопов'язаних складників: мотиваційного, орієнтованого, виконавчого, контрольного. Таке бачення Се Сяолу означеної дефініції дає можливість визначити інтерпретацію як художньо-звукову реалізацію музичного тексту в процесі виконання твору та обґрунтувати специфіку інтерпретації, досконалість якої залежить від задуму автора, його індивідуальних особливостей, принципів школи або напряму, до яких належить виконавець. Автором вдало подається тлумачення основних дефініцій дисертаційного дослідження «інтерпретація», «вміння», «інтерпретаційні вміння». Це дало змогу дисертанту запропонувати власне тлумачення основної дефініції дослідницької праці «інтерпретаційні вміння майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання» як складного процесу аналітико-синтетичної діяльності кори головного мозку, що закріплює комплекс інтелектуальних, емоційних, регулятивних і вольових якостей особистості, котрі зумовлюють створення художньо-звукової реалізації вокально-хорового твору на основі застосування набутих знань у практичній діяльності (с. 58, 175 дис.).

Авторське тлумачення інтерпретаційних умінь майбутніх фахівців супроводжується характеристикою його структури, а також з'ясуванням функціональної ролі кожного з її компонентів. Се Сяолу встановлено, що мотиваційно-ціннісний, комунікативно-оцінний, рефлексивно-емоційний, діяльнісно-вольовий компоненти у взаємодії передбачають вмотивованість учителя музичного мистецтва до постійного саморозвитку, зорієнтованість на системне оволодіння методикою вокально-хорової діяльності, здатність до об'єктивного оцінювання музичного мистецтва, виявлення творчої ініціативи в інтерпретації музики.

Грунтовно здійснений методологічний аналіз проблеми інтерпретаційних умінь надав можливість Се Сяолу доцільно відібрати наукові підходи до розкриття змісту досліджуваного феномену, серед яких: особистісно-усвідомлений, культурологічний, творчо-ціннісний, які сприяють розвитку здатності майбутніх учителів музичного мистецтва до активного збагачення ерудиції, аналітичного осмислення та аргументованого оцінювання розвитку світового мистецтва, а також застосування інтерпретаційних можливостей під час виконання музичних творів у творчо-практичній роботі.

Цілісність дослідницького пошуку досягається завдяки реалізації низки розроблених дисертантом наукових підходів, що виступають як концептуальні засади розроблення принципів, педагогічних умов, методів і прийомів формування інтерпретаційних умінь майбутніх фахівців у процесі вокально-хорового навчання та презентуються у другому розділі «Методичні засади інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв університетів у процесі вокально-хорового навчання».

Продуктивність формування досліджуваного феномену досягається запровадженням комплексу принципів, а саме: активізації слухової діяльності студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення вокально-хорових творів; усвідомлення специфіки художньо-музичної мови у виконавській діяльності; актуалізації широкого використання інформаційних технологій. Вони відтворюють закономірні зв'язки між фаховим навчанням і формуванням інтерпретаційних умінь студента.

Практично-цінним матеріалом є розроблений Се Сяолу комплекс відповідних методів, що в єдності з визначеними та аргументованими педагогічними умовами забезпечили створення і реалізацію відповідної методики формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі хорового навчання.

Головним науково-методичним досягненням Се Сяолу є обґрунтування структури та змісту методичної моделі формування інтерпретаційних умінь

студентів факультетів мистецтв у процесі хорового навчання, яка охоплює наукові підходи, принципи, компонентну структуру, педагогічні умови, ефективні методи формування означеного явища.

Реалізація науково-дослідницького потенціалу автора віднайшла своє втілення, зокрема, у третьому розділі дисертації «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики формування інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва».

Принципову новизну теоретичних здобутків дисертаційної роботи визначає розроблений дослідником та докладно презентований діагностичний апарат з метою виокремлення рівнів сформованості означеного феномена, а також перебіг і результат експериментальної перевірки ефективності розробленої методики. Науковій вартості набувають засоби наочного обґрунтування динаміки формування означеного конструкту та перевірки ефективності розробленої автором методики.

Грунтовний теоретичний аналіз обраної теми та якісно проведене емпіричне дослідження дали можливість Сє Сяолу запровадити методику формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання у практику фахової підготовки в системі мистецької освіти.

3. Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше:

- уточнено сутність поняття «інтерпретаційні уміння студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання»;
- систематизовано методологічні підходи до фахового навчання студентів факультетів мистецтв університетів, а саме: особистісно-усвідомлений, культурологічний та творчо-ціннісний;
- розроблена компонентна структура, критерії та показники інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання;

- визначені основні принципові положення та педагогічні умови формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання;
- представлена методична модель інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання;
- розроблена та впроваджена поетапна методика формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання.

Подальшого розвитку набули засоби комплексної діагностики та рівні сформованості інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання.

4. Значущість результатів дослідження для науки і практики та можливі шляхи їх використання

Безперечна цінність одержаних Се Сяолу результатів для музично-педагогічної науки полягає в розробці та апробації методики формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть служити: для оновлення змісту навчальних курсів з методики музичної освіти, хорового диригування, постановки голосу, хорознавства, виробничої практики, розробки методичних рекомендацій з формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання. Виділені специфічні особливості підготовки студентів факультетів мистецтв формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання з урахуванням національних, ментальних і культурних особливостей, що дозволяє інтегрувати результати дослідження у світове освітнє мистецьке середовище.

5. Повнота викладу матеріалу

Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження відображено у 5 публікаціях автора, з яких: 2 у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному науковому виданні, 2 в інших виданнях за напрямом дослідження.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Оцінювання змісту дисертації дає можливість констатувати, що дисертаційна робота Се Сяолу є цілісним, завершеним науковим дослідженням. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю й достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням, дисертація відповідає паспорту спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) й вимогам, які висуваються до дисертацій такого типу.

7. Дискусійні питання та зауваження щодо окремих положень дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. Проведений теоретико-методологічний аналіз вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва розкриває її особливості в процесі використання інноваційних технологій навчання. На наш погляд, бажано було б повною мірою представити культурологічний підхід до підготовки студентів факультетів мистецтв.

2. У дисертації чітко вказані принципові положення, які необхідні вчителям музичного мистецтва у практичній фаховій діяльності. З цієї позиції принцип усвідомлення специфіки художньо-музичної мови у виконавській діяльності потребує більш детальнішої систематизації.

3. У дисертаційному дослідженні важливе місце займають педагогічні умови формування інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання. Вважаємо, що доцільним було б ширше розкрити, як саме педагогічна умова активізації емоційно-рефлексивного виконання вокально-хорових творів була впроваджена в процес дослідно-експериментальної роботи.

4. При викладенні результатів формувального експерименту з перевірки ефективності запропонованої методики формування інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання, бажано було б крім математичних розрахунків та кількісного аналізу показати і якісну сторону змін, навести більше прикладів формування означеного феномена.

5. Значним здобутком дослідника є створена модель інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання. Вважаємо, що доцільним було б відобразити її не лише описово, а й у схематичному вигляді.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Се Сяолу «Методика формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання» є науковим дослідженням, виконаним автором на актуальну тему. Отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання, яке полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні й експериментальній перевірці методики формування інтерпретаційних умінь майбутніх фахівців у процесі вокально-хорового навчання.

У цілому вважаємо, що дослідження Се Сяолу «Методика формування інтерпретаційних умінь студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання» є завершеним самостійним і оригінальним дослідженням, яке за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного аналізу,

рівнем новизни та значущості результатів відповідає «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, нормативним актом МОН України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, що дає підстави для присудження Се Сяолу ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри хореографії та
музичного мистецтва

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

Ольга СРЕМЕНКО

